

TECHNICKÁ VÝCHOVA A MOŽNOSTI VĚDECKÉ PŘÍPRAVY V ČR

PETR ADÁMEK

Abstract: This paper deals with opportunities where to get a doctoral degree in technology education in Czech Republic.

Jednou z nejdůležitějších součástí pracovní náplně vysokoškolského učitele je trvalé zvyšování kvalifikace. Ať už se jedná o oblast rozšiřování a prohlubování odborné vědecké úrovně formou doktorandského studia, tak zvyšování pedagogického vzdělání. Některá specializovaná pracoviště - katedry vysokých škol, ústavy akademie věd, jsou pro tuto možnost růstu vybaveny odpovídajícím kádrem pracovníků, kteří dokládají odbornou úroveň svou vědeckou a pedagogickou činností. Způsobilost pracoviště provádět například výchovu vědeckých pracovníků, případně možnost habilitovat se na pracovišti za účelem získání pedagogické hodnosti vysokoškolského učitele, je prověřována akreditační komisí. V některých případech se stane, že dané pracoviště nemusí vyhovovat zájemci svým speciálním zaměřením. V tomto případě je možné, pokud má někdo zájem například o zvýšení kvalifikace jako vědecký pracovník, zvolit si pracoviště stejného oboru, jiného zaměření nebo na jiném pracovišti, ústavu, vysoké škole, kde byl též obor a odpovídající doktorandské studium akreditováno. V oboru technická výchova je však nemožné od roku 1993 takové pracoviště v České republice nalézt, neboť ve stejném roce se již neobjevilo na seznamu akreditovaných pracovišť vysokých škol, ani jako způsobilé pro doktorandské studium. Jaké možnosti dalšího vzdělávání tedy lze nalézt v oboru technická výchova?

Ve všech oborech vzdělávání univerzitního i technického směru se logicky předpokládá, že nejlepší předpoklady pro postgraduální studium má absolvent daného oboru. Totéž platí i pro absolventy oboru učitelství v kombinaci s technickou výchovou. Pokud se absolvent výše uvedené aprobace učitelství rozhodne pokračovat ve svém vzdělávání, existují prakticky pouze dvě možnosti jeho realizace. Zájemce o další vzdělání se bude orientovat na výhradně teoretickou přípravu z hlediska teorie výchovy a stane se odborníkem v pedagogice a psychologii na některých pracovištích, převážně filozofických fakult v ČR. Tato volba neřeší problematiku prohloubení vzdělání v technických vědách a nevede tak ke komplexní vědecké a odborné přípravě vysokoškolského učitele technické výchovy. Jinou cestou je pokusit se postgraduální doktorandské studium příbuzných fyzikálních a technických věd.

Co si lze pod těmito "příbuznými" vědami však představit? Jedná se opět o studium na jiných než pedagogických fakultách. Je možno jmenovat přírodovědné fakulty a fakulty technických vysokých škol. Posuďme náročnost odborného doktorandského studia na výše uvedených fakultách pro studenty doktorandy, jež nejsou absolventy těchto fakult. Rozdíl je ještě patrnější, zvláště když zaměření absolventů učitelských oborů je specificky odlišné a v některých případech technických fakult je návaznost na předchozí pedagogicky zaměřená studia prakticky nemožná. Pokud se někdo přesto rozhodne absolvovat tuto poměrně náročnou cestu vědecké přípravy, jakým přínosem bude jeho odbornost pro obor technická výchova? Stane se odborníkem na vysoké úrovni v daném oboru, nebude mít však rozšířené technické vzdělání jiných oborů a nebude komplexně vzděláván v návaznosti na pedagogiku. Bude tedy kvalifikovaným vědeckým pracovníkem s předpoklady vysokoškolského učitele pro aprobaci technická výchova na pedagogických fakultách?

Na úrovni technické vyspělosti společnosti je bytostně závislá ekonomika. Čím vyšší úroveň má zvládnutá technologie výroby, tím efektivněji, s menšími energetickými a materiálovými nároky, lze vyrábět i prodávat zboží. Ruku v ruce s rozvojem techniky též musí postupovat technické vzdělávání. Pokud není technickému vzdělávání věnována dostatečná pozornost, technický vývoj se postupně zpomaluje a společnost začne zaostávat i v ekonomice, neboť se stává méně produktivní a konkurence-schopná.

V nejvyspělejších státech světa se technice ve všech jejích formách, tedy i technické výchově, věnuje velká pozornost a do jejího rozvoje jsou vkládány nemalé materiální prostředky. Jako příklad nejvyspělejší země světa jsou uváděny Spojené státy americké. Podívejme se, jak se rozvíjí technické vzdělávání, v našem případě příprava učitelů techniky. Zhruba počátkem devadesátých let dochází k prudkému rozvoji technického vzdělávání. Na federální úrovni jsou vypracovávány vzdělávací standardy [1], [2] technického vzdělání pro všechny úrovně vzdělávacích institucí [3] včetně programů celoživotního vzdělávání, na nichž se podílí mezinárodní asociace pro technické vzdělávání ITEA (International Technology Education Association). V roce 1994 bylo možno ve třiceti devíti státech USA [4], v každém na více než dvou univerzitách, získat vyšší úroveň technického vzdělání učitelského směru včetně úrovně EdD, PhD. Získané tituly odpovídají stupni vzdělání absolventů našeho doktorandského studia...

Literatura

- [1] Dugger, W., J.:The Next Step. The Technology Teacher, March 1997, vol.56, No. 6, p. 10 - 18
- [2] Laurent, M. et al.:Concensus Toward a National Standards. The Technology Tea-cher , September 1997, vol. 57 No.1 , p. 14 - 16
- [3] Wright, M. , Foster, P.:Multiple Approaches to Technology Education. The Techno-logy Teacher , November 1997, vol. 57 No. 3 , p. 14 - 16
- [4] 1994 Directory of ITEA Institutional Members.:Where to Get a Degree in Technology Education. The Technology Teacher, April 1994, vol. 53 No. 7 , p. 9 - 12